

Beroepsstandaard Ritueelbegeleider

- Perseditie -

Colofon

Tekstontwerp: Commissie Beroepsstandaard

Deze tekst is vastgesteld door de buitengewone ledenvergadering van de LBvR op 15 juni 2019 en aangepast door de ledenvergadering op 17 april 2024.

Voor meer informatie: www.lbvr.nl

BEROEPSPROFIEL

Dit beroepsprofiel beoogt kort en bondig het werk van de ritueelbegeleider te beschrijven voor cliënten, uitvaartverzorgers, collega's van andere disciplines en andere belanghebbenden.

1 Wat is ritueelbegeleiding?

Ritueelbegeleiding is professionele begeleiding bij rituelen rondom een afscheid of andere bijzondere levensmomenten waarbij deze een diepere betekenis krijgen.

De werkwijze en specialisatie van een ritueelbegeleider kenmerkt zich door diens persoonlijke signatuur en competenties. Er zijn ritueelbegeleiders in bijna elke religieuze of levensbeschouwelijke traditie en ook zonder een religieuze signatuur. Ze werken onafhankelijk van kerkelijke instanties en zijn in staat mensen van verschillende achtergrond te begeleiden.

2 Wat is een ritueel?

Een ritueel wordt in dit beroepsprofiel gedefinieerd als een compositie van bewust vormgegeven handelingen waaraan de betrokken personen een bijzondere betekenis en waarde ontleen.

In een ritueel wordt een proces gemarkeerd met behulp van symbolen, woorden, beelden, klanken, en handelingen. Door een persoonlijk, op maat gesneden ritueel krijgt dit proces een diepere betekenis.

3 Wat doet een ritueelbegeleider?

Een ritueelbegeleider is in de regel werkzaam als een zelfstandige beroepsbeoefenaar en is niet gezonden door een instantie. Het werk van een ritueelbegeleider bestaat steeds uit drie fasen.

1. De voorbereiding
Dit houdt in dat aan het proces met de betrokken personen richting en sturing wordt gegeven. In dat proces komen inhoud en vorm van het ritueel tot stand.
2. Het begeleiden en uitvoeren van het ritueel.
3. De afronding

Een ritueelbegeleider biedt begeleiding van individuen en groepen, in de vorm van gesprekken en ondersteuning ter voorbereiding op het rituele samenzijn. Deze gaat op zoek naar wat voor de persoon of groep kracht en inspiratie geeft om te komen tot het rituele samenzijn dat de betrokkenen zich wensen. De ritueelbegeleider zal hierbij altijd aansluiting zoeken bij de levensverhalen en levensbeschouwelijke achtergrond van betrokkenen. In de regel gaan zij voor in het rituele samenzijn.

Ritueelbegeleiders werken, met inachtneming van hun beroepsgeheim, interdisciplinair samen met andere collega's.

4 Voor wie werkt een ritueelbegeleider?

Cliënten kunnen de ritueelbegeleider rechtstreeks verzoeken om begeleiding, maar er kan ook sprake zijn van bemiddeling. De ritueelbegeleider is er voor iedereen, ongeacht geloof of levensovertuiging. In beginsel is elke ritueelbegeleider in staat om elke persoon te begeleiden. Als cliënten verzoeken om iemand van de eigen levensbeschouwelijke achtergrond, of als de ritueelbegeleider op de grenzen van de eigen competentie stuit, zal deze doorverwijzen naar een collega.

5 Welke rollen vervult een ritueelbegeleider?

In de setting waarin de ritueelbegeleider doorgaans werkt, moet deze vele rollen kunnen vervullen. Deze rollen zijn:

- Adviseur
- Coördinator
- Organisator
- Regisseur
- Behartiger van de belangen van alle participanten
- Mediator
- Vormgever
- Voorganger
- Behartiger van de spirituele dimensie
- Voorlichter
- Ondersteuner

KWALITEITSSTANDAARD

1 Vorming

Ritueelbegeleiders zijn divers opgeleid, meestal op bachelor-niveau. Het merendeel heeft zich gespecialiseerd in ritueelbegeleiding of heeft een andere relevante beroepsopleiding gevolgd. Om de verschillen tussen de beginnende ritueelbegeleider met diverse initiële opleidingen of zelfs zonder opleiding gelijk te trekken, is er een vakexamen.

2 Competenties

Ieder scharniermoment waarin ritueelbegeleiding voorziet, vraagt specifieke competenties die met die bijzondere context verbonden zijn. Deze competenties zijn:

- Hermeneutische competentie
- Empathische competentie
- Agogische competentie
- Organisatorische competentie
- Communicatieve competentie
- Educatieve competentie
- Methodische competentie
- Existentiële competentie
- Zelf-reflectieve competentie
- Dialogische competentie
- Artistieke competentie
- Integratieve competentie

Registratie in het beroepsregister LBvR garandeert dat de ritueelbegeleider kennis en vaardigheden op peil houdt door gerichte bij- en nascholing.

3 Bekwaamheid

Om aan de kwaliteitsstandaard te kunnen voldoen, heeft de ritueelbegeleider een werk- en denkniveau nodig dat past bij diens rollen en activiteiten.

Kenmerkend voor het werk van de ritueelbegeleider zijn het toepassen van kennis en vaardigheden op wisselende en relatief nieuwe situaties, het omgaan met mensen op een diepgaand niveau, het interdisciplinair kunnen

overleggen en de communicatie met andere professionals op alle niveaus. Daarnaast het organiseren van de eigen beroepsuitoefening met een hoge mate van zelfstandigheid, alsmede het ontwikkelen en evalueren van de eigen beroepspraktijk. Dit niveau van functioneren past bij de eindtermen van een opleiding op bachelor-niveau.

De toelating tot het beroep vereist een toegevoegde praktijkcomponent in de vorm van stage bij een door een aantoonbaar bekwame en ervaren ritueelbegeleider.

In het kennisprofiel formuleert de Examencommissie de wat moet worden gekend en beheerst alvorens toe te kunnen treden tot de beroepsgroep. Basis hiervoor is deze beroepsstandaard. De Examencommissie regelt de inhoudelijke en administratieve kant van het vakexamen. Het vakexamen is onafhankelijk van opleidingen. Het zorgt ervoor om de grote verschillen tussen opleidingen te verkleinen zodat ieder op een verantwoord niveau het beroep kan gaan uitoefenen.

4 Bevoegdheid

De ritueelbegeleider is als beroepsbeoefenaar met eigen competenties ook de vertegenwoordiger van de wensen en behoeften van de opdrachtgever bij inhoud en vormgeving van rituelen bij afscheid en andere bijzondere levensmomenten. Deze rol kan niet ieder zich vrijelijk toe-eigenen, maar kan worden verleend op basis van gebleken geschiktheid en moet worden getoetst.

Het met goed gevolg afleggen van het vakexamen maakt de ritueelbegeleider aantoonbaar bekwaam. De ritueelbegeleider kan nu worden geacht de competenties te bezitten die voor het vak nodig zijn. Een formele machtiging voor het uitoefenen van het (vrije) beroep van ritueelbegeleider is er niet, maar in de praktijk zal het examen die functie vervullen.

5 Register Ritueelbegeleiders

Toetreding tot het beroepsregister staat in principe open voor leden van de LBvR. De vereisten en de toelatingsprocedure worden geregeld door de Stichting Register Ritueelbegeleiders (voorheen: de Registercommissie). Voor een blijvende registratie dient het vereiste niveau te worden onderhouden door bij- en nascholing.

BEROEPSCODE EN KLACHTENREGLEMENT

Door het lidmaatschap van de beroepsvereniging LBvR onderschrijven ritueelbegeleiders de beroepscode. Zij vallen onder het klacht- en tuchtrecht. In voorkomende gevallen kan een opdrachtgever of een organisatie volgens de procedure van het klachtenreglement een klacht indienen tegen de betreffende ritueelbegeleider.

Ritueelbegeleiders werkzaam in de uitvaartzorg vallen onder de Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen. Deze klachten worden behandeld door de Ombudsman. Betreft de klacht het ambtelijk functioneren van de ritueelbegeleider, dan kan deze worden voorgelegd aan de bevoegde machtigende instantie. Van ambtelijk functioneren is sprake wanneer de ritueelbegeleider tevens een ambt bekleedt zoals dat van geestelijk verzorger gezonden vanuit een instituut, of buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand is bij een burgerlijke gemeente. In alle andere situaties en voor zover er geen klachtenregeling is die past bij het beroep, geldt het klachtenreglement zoals hieronder beschreven.

De beroepscode is ten dele een **streefcode**, waarin belangrijke na te streven idealen worden geformuleerd. Voor een ander deel is de code een **grenscode**: een stelsel van concrete door de beroepsgroep afdwingbare gedragsregels, die een benedengrens aangeven die de leden van de beroepsgroep niet mogen overschrijden.